

Міністерство освіти
і науки України

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Юридичний факультет
Кафедра приватного права

Білостоцький державний університет
(м. Білосток, Республіка Польща)

Відділення Білостоцького
університету у м. Вільнюс
(Литва)

Університет «Ovidius» в м. Констанца
University in Constanta
(Румунія)

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
(м. Харків, Україна)

Університет імені Матея Бела
в м. Банська Бистриця
(Словакія)

Люблінський католицький університет Іоана Павла II
(Республіка Польща)

Національний університет
«Одеська юридична академія»
кафедра трудового права
та соціального забезпечення
(м. Одеса, Україна)

ПРАВОВІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ: ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В ЦИФРОВУ ЕРУ

.....

МАТЕРІАЛИ

У Міжнародної науково-практичної конференції

13 листопада 2024 року
м. Чернівці

Міністерство освіти і науки України

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ
ФЕДЬКОВИЧА ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПРИВАТНОГО ПРАВА
(М. ЧЕРНІВЦІ, УКРАЇНА)**

**БІЛОСТОЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
(М. БІЛОСТОК, РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)**

**ВІДДІЛЕННЯ БІЛОСТОЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ У М. ВІЛЬНЮС
(ЛИТВА)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
(М. ХАРКІВ, УКРАЇНА)**

**УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МАТЕЯ БЕЛА В М. БАНСЬКА БИСТРИЦЯ
(СЛОВАКІЯ)**

**УНІВЕРСИТЕТ «OVIDIUS» В М. КОНСТАНЦА
UNIVERSITY IN CONSTANTA
(РУМУНІЯ)**

**ЛЮБЛІНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІОАНА ПАВЛА ІІ
(РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА ТРУДОВОГО ПРАВА ТА ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
(ОДЕСА, УКРАЇНА)**

ПРАВОВІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ: ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В ЦИФРОВУ ЕРУ

*Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції
13 листопада 2024 року
м. Чернівці*

Чернівці
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
2025

УДК 341.231.14:004.8](08)

П 685

Редакційна колегія:

Ніна Гетьманцева, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри приватного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (голова);

Оксана Кіріяк, кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри приватного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (відповідальний секретар);

Андрій Бутирський, суддя господарського суду Чернівецької області, доктор юридичних наук, професор;

Анна Доліва-Клепацка, докторка юридичних наук, професорка кафедри європейського права Білостоцького державного університету;

Любіца Сакторова докторка юридичних наук, професорка університету імені Матея Бела в м. Банська Бистриця;

Єнтоні М. Д. Мерфі, асистент, професор університет «Ovidius» в м. Констанца;

Анджей Гербет, декан юридичного факультету, доктор права Люблінського Католицького університету Іоана Павла II;

Роберт Табажєвські, професор Люблінського Католицького університету Іоана Павла II;

Олег Ярошенко, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, проректор з навчально-методичної роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Олена Середа, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри трудового права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Галія Чанишева, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри трудового права та права соціального забезпечення Національного університету «Одеська юридична академія»;

Мієчислава Зданович, докторка юридичних наук, професорка відділення Білостоцького університету у м. Вільнюс.

П 685

Правові виклики сучасності: захист прав людини в цифрову еру : матеріали V Міжнар. наук.-практ. онлайн конф. (Чернівці, 13 листопада 2024 року) / [редкол.: Н. Д. Гетьманцева (голова), О. В. Кіріяк (відпов. секр.) та ін.]. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 340 с.

ISBN 978-966-423-929-2

До збірника увійшли матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Правові виклики сучасності: захист прав людини в цифрову еру» (Чернівці, 13 листопада 2024 року).

Редколегія не несе відповідальності за науковий зміст і виклад матеріалу, що подано у рукописах.

Для науковців, аспірантів та студентів.

ISBN 978-966-423-929-2

УДК 341.231.14:004.8](08)

Олена Тищенко

докторка юридичних наук, проф.,
професорка кафедри трудового права
та права соціального забезпечення
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(м. Київ, Україна)
tischenkoev@ukr.net
ORCID 0000-0002-3859-3046

ПЕРСОНІФІКОВАНИЙ ОБЛІК ВІДОМОСТЕЙ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ ЯК ВАГОМИЙ НАПРЯМОК ЦИФРОВІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЗАХИСНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Реформування соціально-захисних відносин – це складний, дискусійний, а інколи суперечливий процес, який супроводжується змінами та доповненнями чинного законодавства. Вагомим завданням, яке постало перед Україною у 90-роках стало завдання нагального оновлення системи пенсійного забезпечення, оскільки сформована у попередні роки система була застарілою та не відповідала запитам сьогодення. Соціальна політика держави потребувала чіткого визначення стратегічних напрямків та пріоритетів у частині побудови сучасної системи соціального захисту населення, яка б відповідала рівню демократичної європейської країни.

На створення організаційних передумов проведення підготовчих робіт пов'язаних із реформуванням системи пенсійного забезпечення стало розроблення і затвердження комплексу заходів щодо поетапного впровадження, протягом 1998-2000 років, у Пенсійному фонді України автоматизованого персоніфікованого обліку відомостей у системі обов'язкового державного пенсійного страхування [1]. У зв'язку з цим, постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 1998 р. № 794 було затверджено Положення про організацію персоніфікованого обліку відомостей у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Згідно п.п.1, 2 цього Положення, до основних завдань персоніфікованого обліку, що полягає в збиранні, обробленні, систематизації та зберіганні передбачених законодавством про пенсійне забезпечення відомостей про фізичних осіб, що пов'язані з визначенням права на виплати з Пенсійного фонду та їх розмір за загальнообов'язковим державним пенсійним страхуванням, відносять: створення єдиного державного автоматизованого банку відомостей про фізичних осіб; сприяння розвитку заінтересованості фізичних осіб у внесенні платежів на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування та створення умов для їхнього контролю за сплатою цих платежів; сприяння створенню умов для більш повного надходження платежів на пенсійне страхування; створення інформаційних передумов для визначення розміру виплат за пенсійним страхуванням залежно від тривалості страхового стажу та особистого внеску фізичної особи у формування коштів цього страхування; забезпечення відповідно до законодавства захисту відомостей про фізичних осіб; інформаційне забезпечення завдань прогнозування та планування у системі пенсійного страхування [2]. По суті, це були перші кроки цифровізації у соціальній сфері, спрямовані на формування соціально-захисного законодавства України, у тому числі законодавства щодо регулювання загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Основою реалізації персоніфікованого обліку у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування стало відкриття на кожну застраховану особу персональної електронної облікової картки, якій присвоюється унікальний номер електронної облікової картки. Відповідно до ст. 21 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2001 р. № 1058-IV (у редакції станом на 24 серпня 2024 р.): персональна електронна облікова картка застрахованої особи повинна містити такі відомості: 1) умовно-постійна частина персональної електронної облікової картки: унікальний номер електронної облікової картки;

серія, номер і найменування документа, що посвідчує особу; прізвище, ім'я та по батькові на момент створення електронної облікової картки; прізвище, ім'я та по батькові на поточний момент; прізвище при народженні; дата народження; місце народження; стать; адреса місця проживання; реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки та офіційно повідомили про це відповідний податковий орган і мають відмітку в паспорті); унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі; громадянство; номер телефону (за згодою); відмітка про смерть; 2) частина персональної електронної облікової картки, яка відображає страховий стаж, заробітну плату (дохід, грошове забезпечення), розмір сплачених страхових внесків та інші відомості, необхідні для обчислення та призначення страхових виплат; 3) частина персональної електронної облікової картки, яка відображає виплату за рахунок коштів Пенсійного фонду пенсії застрахованій особі за місяцями; 4) частина персональної електронної облікової картки, яка відображає участь застрахованої особи в накопичувальній системі пенсійного страхування, стан накопичувального пенсійного рахунку застрахованої особи або здійснення виплат її спадкоємцям за рахунок коштів, що обліковуються на такому рахунку, а також відомості про стан індивідуального пенсійного рахунку застрахованої особи в недержавному пенсійному фонді - суб'єкті другого рівня системи пенсійного забезпечення та здійснення їй пенсійних виплат; 5) частина персональної електронної облікової картки, яка відображає звернення застрахованої особи, надання інформації про застраховану особу та інші відомості щодо реалізації прав застрахованої особи у системі пенсійного забезпечення [3].

Фактично на основі персональних електронних облікових карток застрахованих осіб почав формуватися Державний реєстр загальнообов'язкового державного соціального страхування як організаційно-технічна система, призначена для накопичення, зберігання та використання інформації про збір та ведення обліку єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, його платників та застрахованих осіб, що складається з реєстру страхувальників та реєстру застрахованих осіб [4]. Як зазначено в пункті 4 розділу V Положення про реєстр застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, затвердженого постановою правління Пенсійного фонду України 18 червня 2014 № 10-1 (у редакції постанови правління Пенсійного фонду України від 27 березня 2018 [№ 8-1](#)): інформація з Реєстру застрахованих осіб формується програмним способом за такими параметрами: суб'єктом - застрахованою особою чи страхувальником (групою застрахованих осіб чи страхувальників) із зазначенням: для застрахованої особи - номера облікової картки та реєстраційного номера облікової картки платника податків; для страхувальника - коду за ЄДРПОУ або реєстраційного номера облікової картки платника податків; обсягом інформації - у повному обсязі чи за окремий період; складом інформації - про участь особи у загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні, джерела надходження відомостей щодо неї, набуття застрахованою особою права на отримання страхових виплат за видами загальнообов'язкового державного соціального страхування тощо; призначенням інформації - для призначення пенсії, всіх видів державної соціальної допомоги та субсидій для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг, придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива, виявлення фактів використання праці неоформлених працівників та порушень законодавства про працю та інших цілей, визначених [Законом](#) України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [5]. Тобто, Державний реєстр загальнообов'язкового державного соціального страхування в умовах активної цифровізації відносин є вагомою інформаційною базою даних щодо взаємовідносин суб'єктів системи загальнообов'язкового державного соціального страхування України, від ефективного оновлення та належного функціонування якої залежить дієвість соціально-захисної системи України в цілому.

Ураховуючи вищезазначене, слід констатувати, що в Україні важливим напрямом реформування соціально-захисного законодавства, зокрема правового регулювання загальнообов'язкового державного соціального страхування, є цифровізація в аспекті створення єдиного державного автоматизованого банку відомостей про фізичних осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню. Це в свою чергу зумовлює нагальну потребу вдосконалення законодавства України щодо збереження конфіденційної інформації та захисту персональних даних застрахованих осіб відповідно до вимог законодавства Європейського Союзу.

Список використаних джерел:

1. Про заходи щодо впровадження персоніфікованого обліку відомостей у системі обов'язкового державного пенсійного страхування: Указ Президента України від 04.05.1998 р. № 401/98. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401/98#Text>
2. Положення про організацію персоніфікованого обліку відомостей у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 1998 р. № 794. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-98-п#Text>
3. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2001 р. № 1058-IV. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>
4. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>
5. Положення про реєстр застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування: затверджене постановою правління Пенсійного фонду України 18.06.2014 № 10-1 (у редакції постанови правління Пенсійного фонду України від 27.03.2018 № 8-1). URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0785-14#Text>